



АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ ХМЕЛЬНИЦЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

від 13 листопада 2017 року

м. Хмельницький

№15/132-133-рк/к

Про усунення причин, що сприяють
здійсненню дій, які містять ознаки
порушення законодавства про
захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Хмельницького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (надалі – адміністративна колегія Відділення), розглянувши матеріали дослідження на товарному ринку заготівля молока для промислової переробки від індивідуальних господарств населення,

В С Т А Н О В И Л А:

Відділом досліджень та розслідувань Хмельницького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (надалі – Відділення) під час здійснення державного контролю за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції на товарному ринку заготівля молока для промислової переробки від індивідуальних господарств населення у Шепетівському районі Хмельницькій області при встановленні вартості на молоко встановлено наступне.

В населених пунктах Шепетівському району від індивідуальних господарств населення заготівлю молока здійснюють: приватне підприємство «Ізяславмолпродукт» (вул. Жовтнева, 33, м. Ізяслав, 30300, код ЄДРПОУ – 36334993) (надалі - ПП «Ізяславмолпродукт»); товариство з обмеженою відповідальністю «Білогір'я молокопродукт» (вул. Героїв Майдану, 82, офіс 23, м. Гадяч, 37300, ідентифікаційний код - 33707592) (надалі - ТОВ «Білогір'я молокопродукт»); товариство з обмеженою відповідальністю «Рихальський завод сухого молока» (вул. Леніна, 38, с. Рихальське, Ємільчинський район, Житомирської обл., 11246) (надалі – ТОВ «Рихальський завод сухого молока»); дочірнє підприємство «Старокостянтинівський молочний завод» (вул. І.Франка, 47, Старокостянтинівський район, 31104, код ЄДРПОУ – 31952591) (надалі - ДП «Старокостянтинівський молочний завод»); публічне акціонерне товариство «Тернопільський молокозавод» (вул. Лозовецька, 28, м. Тернопіль, 46010, код ЄДРПОУ – 30356917) (надалі - ПрАТ «Тернопільський молокозавод»); публічне акціонерне товариство «Дубномолоко» (вул. Грушевського, 117а, м. Дубно, Рівненська обл., 35602, код ЄДРПОУ – 05496081) (надалі - ПАТ «Дубномолоко»).

При аналізі інформації, отриманої від заготівельників встановлено, що ціна закупівлі за 1 кг. молока сирого від підсобних господарств населення с. Брикуля та с. Чотирбоки Шепетівського району з березня 2017 року по травень 2017 року з 6,50 грн. ціни знизили ПАТ «Дубномолоко» та ПП «Ізяславмолпродукт» до 5,00 грн. відповідно, за 1 кілограм базової жирності.

При цьому зміна закупівельної ціни (зниження, підвищення до відповідного за 1 кг. молока сирого розміру) згаданими суб'єктами господарювання здійснювалася одночасно.

Факт одночасного зниження закупівельних цін на молоко та встановлення їх на одну величину в березні - травні 2017 року підтверджується розпорядчими документами про

встановлення закупівельних цін за 1 кг. молока базової жирності від індивідуальних господарств населення та копіями платіжних відомостей (див. табл. 1).

Таблиця 1.

№ з/п	Назва підприємства	Ціна грн. за 1 кг. молока базової жирності на		
		березень 2017 року	квітень 2017 року	травень 2017 року
1.	ПАТ «Дубномолоко»	6,50 – 6,00	5,09	5,00
2.	ПП «Ізяславмолпродукт»	6,50	5,00	5,00

Для з'ясування обставин одночасного зниження ціни за 1 кг молока базової жирності до однакового рівня проведено дослідження ринку заготівлі молока для промислової переробки у відповідності до вимог законів України «Про Антимонопольний комітет України» та «Про захист економічної конкуренції», Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 1 квітня 2002 року за №317/6605, у межах Шепетівського району.

Товарні межі ринку – заготівля молока для промислової переробки від індивідуальних господарств населення. Відповідно до статті 1 Закону України «Про молоко та молочні продукти» молокопереробні підприємства закуповують молоко та молочну сировину у виробників, якими є: юридичні особи незалежно від форми власності, фізичні особи - суб'єкти підприємницької діяльності, особисті селянські господарства, фізичні особи, які утримують корів, овець, кіз, буйволиць, кобил та виробляють молоко і молочну сировину. Призначенням молока, що закуповується молокопереробними підприємствами, є промислова переробка.

В процесі закупівлі молокопереробні підприємства застосовують ДСТУ 3662-97 «Молоко коров'яче незбиране. Вимоги при закупівлі» (далі – ДСТУ), Рекомендації щодо виробництва і реалізації молока від корів, які утримуються у господарствах населення, відповідно до вимог ДСТУ, згідно з якими молоко за показниками якості поділяється на гатунки (вищий, перший, другий), для кожного з яких встановлені окремі величини показників якості. Відповідно до Галузевих рекомендацій ГРУ 46.018-2002 «Про порядок оплати за молоко залежно від гатунку, вмісту жиру та білка відповідно до вимог ДСТУ» за базову договірну ціну приймається закупівельна ціна без податку на додану вартість та дотації 1 т молока першого гатунку при базисних масових частках жиру і білка. Постановою Кабінету Міністрів України від 25.10.2002 №1589 «Про схвалення базисних норм масової частки жиру і білка у молоці коров'ячому незбираному» встановлені базисні норми для молока коров'ячого: жиру – 3,4 відсотка, білка – 3,0 відсотка. При відхиленні показників якості молока передбачаються знижки та надбавки. На молоко вищого гатунку – надбавка в розмірі 15%; на молоко другого гатунку – знижка в розмірі 10% до закупівельної ціни на молоко першого гатунку з урахуванням фактичної масової частки жиру та білка. У разі, якщо визначення показників згідно з ДСТУ неможливе, то оплата за молоко здійснюється за договірною ціною, але не нижче ціни за молоко другого гатунку. Отже, існує стандартизована товарна група – молоко незбиране для промислової переробки.

При цьому, при розрахунках з сільськогосподарськими підприємствами молокопереробні підприємства застосовують, як базис для розрахунків ціну молока першого гатунку базисного вмісту жиру та білка, а при розрахунках за молоко з населенням молокопереробні підприємства застосовують як базис для розрахунків ціну молока другого гатунку. Тобто, споживачами (молокопереробними підприємствами) вирізняються товари, вироблені в домогосподарствах населення, від товарів, вироблених сільськогосподарськими підприємствами, за якісними показниками, умовами та цінами їх придбання.

Виходячи із зазначеного, стандартизована товарна група «молоко незбиране для промислової переробки» складається з двох диференційованих товарів – «молоко незбиране для промислової переробки, що закуповується у населення» та «молоко незбиране для промислової переробки, що закуповується у сільськогосподарських підприємств». Таким чином, товарними межами ринку, на якому вчиняються неправомірні дії Відповідачів, є молоко незбиране для промислової переробки, що закуповується у населення.

Територіальними межами ринків визначено адміністративні межі населених пунктів с. Брикуля та с. Чотирбоки Шепетівського району Хмельницької області з урахуванням того, що пропозиція товару на ринку молока незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення, на відміну від попиту, не має здатності до переміщення за межі Шепетівського району Хмельницької області, що обумовлено:

- економічними обмеженнями виробників молока (населення), пов'язаними з необхідністю мати спеціальний автотранспорт для транспортування молока, спеціальне технологічне обладнання та устаткування, що потребує значних капітальних вкладень;
- збільшенням собівартості продукції за рахунок порівняно високого рівня витрат на транспортування, що пов'язаний з масштабом виробництва молока незбираного для промислової переробки в особистих підсобних господарствах населення.

Часовими межами визначено березень - травень 2017 - проміжок часу, необхідний для здійснення аналізу поведінки Відповідачів, протягом якого відбулось встановлення на однаковому рівні останніми закупівельних цін на молоко незбиране для промислової переробки, що закуповується у населення, а також встановлення впливу зазначених дій на конкуренцію.

У березні - травні 2017 року сукупні частки по заготівлі молока ПАТ «Дубномолоко» та ПП «Ізяславмолпродукт» в населених пунктах с. Брикуля та с. Чотирбоки Шепетівського району перевищували 50 відсотків.

Закупівельна ціна молока визначається рядом причин, які свою чергу впливають на її підвищення та зниження:

- сезонність (осінньо-зимовий і весняно-літній період);
- якість молока, сортність (молока з індивідуальних господарств II гатунку);
- регіони заготівлі (об'єм виробництва в регіоні);
- затрати на заготівлю зберігання та транспортування;
- ціна на споживчому ринку (попит і пропозиція);
- тенденція споживання (експорт) молочної продукції на ринках інших країн.

Одночасне зниження цін мало місце за умови незмінності пропозиції продавців молока за наявності істотно різних витрат. При цьому, подібна поведінка суперечила об'єктивно обумовленій ринковій поведінці, оскільки в умовах конкуренції на ринку молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення с. Брикуля та с. Чотирбоки Шепетівського району не існувало об'єктивних причин для одночасного зниження Відповідачами закупівельних цін на сировину до однакового рівня.

Аналіз ситуації, що склалася на ринку закупівлі молока для промислової переробки у населення с. Брикуля та с. Чотирбоки Шепетівського району свідчить про відсутність об'єктивних причин для одночасного зниження ціни до однакового рівня у березні - травні 2017 року. Така ситуація на ринку не могла скластися при наявності конкурентного середовища, а була штучно створеною вищезазначеними суб'єктами господарювання.

Проведеним аналізом встановлено, що загальні обсяги заготівлі молока, асортимент продукції, затрати на заготівлю зберігання та транспортування є різними.

Обсяги заготівлі молока для промислової переробки протягом березня - травень 2017 року.

Таблиця 2.

№ з/п	Назва підприємства	Обсяги заготівлі молока, тон		
		березень 2017 року	квітень 2017 року	травень 2017 року
1.	ПАТ «Дубномолоко»	9445	9214	19375
2.	ПП «Ізяславмолпродукт»	9546	10039	12562

Як видно з таблиці 2 обсяг заготівлі молока зазначеними суб'єктами господарювання у порівнянні з березнем по травень 2017 року зріс.

З огляду на те, що зазначенні суб'єкти господарювання мають різну спеціалізацію діяльності та різну номенклатуру молочної продукції, різні технологічні умови її виробництва, різні обсяги закупівлі молочної сировини, різні потужності та ступінь їх зносу, різну собівартість виробництва молочної продукції, різні шляхи її реалізації (просування) покупцям, будь-які зміни на ринках готової молочної продукції не можуть обґрунтувати одночасне встановлення суб'єктами господарювання закупівельних цін на молочну сировину на однаковому рівні.

При цьому, результати аналізу ринку заготівлі молока для промислової переробки від індивідуальних господарств населення свідчать про наявність негативних змін на ринку, у вигляді обмеження вибору продавців товару - здавачів молока, між покупцями товару - молокопереробними підприємствами, за ціною пропозицією, які є наслідками схожої поведінки суб'єктів господарювання на ринку і полягає у одночасному зниженні закупівельних цін на молоко ПАТ «Дубномолоко» та ПП «Ізяславмолпродукт» до однакового рівня.

Наявність значної сукупної частки зазначених суб'єктів господарювання на ринку заготівлі молока в межах населених пунктів с. Брикуля та с. Чотирбоки Шепетівського району свідчить про можливість цих суб'єктів господарювання диктувати умови закупівлі молока, отримувати односторонню користь при закупівлі молока за рахунок ущемлення інтересів здавачів молока.

Відповідно до частини третьої статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», антиконкурентними узгодженими діями вважаються вчинення суб'єктами господарювання схожих дій на ринку товару, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, у разі якщо аналіз ситуації на ринку товару спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій.

Тобто, економічно необґрунтована паралельна поведінка кількох провідних покупців товару на певному товарному ринку, навіть при відсутності між ними антиконкурентних домовленостей, може бути визнана порушенням, передбаченим пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Антиконкурентний характер узгоджених дій ПАТ «Дубномолоко» та ПП «Ізяславмолпродукт», на ринку заготівлі молока для промислової переробки від індивідуальних господарств населення підтверджується інформацією зібраною під час дослідження, яка свідчить про відсутність економічних чинників, що зумовили одночасне встановлення однакового розміру закупівельних цін, наслідком чого стало усунення конкуренції між ними. Тобто, відсутній причинно-наслідковий зв'язок між схожими діями суб'єктів господарювання та обставинами, що їх зумовили.

Таким чином, дії ПАТ «Дубномолоко» та ПП «Ізяславмолпродукт», які полягали у одночасному зниженні та встановленні на одному рівні закупівельних цін на молоко заготовлене від індивідуальних господарств населення Шепетівського району Хмельницької області в березні-травні 2017 року містять ознаки порушення законодавства про захист економічної

конкуренції, передбачені пунктом 1 статті 50 та частиною третьою статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді антиконкурентних узгоджених дій шляхом вчинення схожих дій, які можуть призвести до обмеження конкуренції, оскільки аналіз ситуації на ринку товару спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій.

Виходячи з наведеного вище та зважаючи на те, що дії суб'єктів господарювання не призвели до обмеження конкуренції, не завдали значних збитків суспільству, керуючись статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», адміністративна колегія Хмельницького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,

РЕКОМЕНДУЄ:

публічному акціонерному товариству «Дубномолоко» (вул. Грушевського, 117а, м. Дубно, Рівненська обл., 35602, код ЄДРПОУ – 05496081) та приватному підприємству «Ізяславмолпродукт» (вул. Жовтнева, 33, м. Ізяслав, 30300, код ЄДРПОУ – 36334993) вжити заходи для усунення причин, що сприяють здійсненню дій, які полягали у одночасному зниженні та встановленні на одному рівні закупівельних цін на молоко заготовлене від індивідуальних господарств населення Шепетівського району Хмельницької області в березні-травні 2017 року містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачені пунктом 1 статті 50 та частиною третьою статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді антиконкурентних узгоджених дій шляхом вчинення схожих дій, які можуть призвести до обмеження конкуренції, оскільки аналіз ситуації на ринку товару спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України “Про захист економічної конкуренції”, рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов’язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Частиною третьою статті 46 Закону України “Про захист економічної конкуренції” передбачено, що за умови виконання положень рекомендації органів Антимонопольного комітету України, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Про результати розгляду цих рекомендацій та здійснені заходи повідомити Відділення **у місячний строк** з дня їх отримання.

Голова адміністративної колегії,
голова відділення

В. Олуйко